

## **Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia**

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis  
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium  
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quois anni tempore habendarum  
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed  
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

**Drexel, Jeremias**

**Antverpiæ, 1643**

Capvt Primvm. Qvæ pœnarum genera, seu quæ cruces, sint in Gymnasio  
Patientiæ ferendæ.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

# GYMNASIUM PATIENTIAE. PARS PRIMA.

## CAPUT I.

Quæ pœnarum genera, seu, quæ cruces sunt in  
gymnasio patientia ferendæ.

VERVS olim, sed saeua & fratera cum Arundine familiariter ceperit fabulari. Initium colloqui Quercus à clade propria traxit. Fortuna scilicet malignitas, & casus adversus Quercum fecere dicitam. Me, aiebat, aspice, & mea vicina, & calamitatis cernes speculum: vix ego mei dimidium retrinuit adsto convulsa miserique lacerata: sic Aeli fratres me tradidarunt. Sed, obsecro, quid prius mirer, te tam salvam, an me sic ægram? Tu mihi viribus, & Arundo nequaque par es. Ipsi oculi dicunt, me maliis robustiore esse quam fuit vel centum vel mille Arundines. Nihilominus cum venti ac turbines me incurvant, nullæ sunt vires meæ; convellor, laceror, frangor, dejicior. Tu verò ventorum vim omnem eludis; vacuo ventre pugnas, & numeram non vincis; triumphas sola. Nos Ajaces vincimus, qui demum hoc fieri dicam? Arundo, sitre docta, nibil interpellans loquentem, vix demum sic ors: Ngn est, inquit, quod miraris, & mea optima vicina; tuum tibi robur exitio est: Si minus es, robusta, magis forces integra & sana. Pace tuâ dixerim, tu robori tuo fidis, vento resistis, atque ita vinceris. Adversarium habes qui cedere nesciat; illum hostiles vires animant; robur ei additur, quoties cum robustissimis congregdiuntur; tantisque certiorum habet victoriam, quanto difficultatem pugnam. Hinc ventus vel altissimas, vel densissimas quercus dejicit, ridetque infamiam frustra refinientem. Ego fragilitas meæ non ignara cedo, & vel uno die sexcenties ventum veneror prono corporis flexu. Nec mihi grave est, ut vitam tuerar, vel militias adorare tam potentem hostem. Proinde hic non viribus agendum est, sed dexteritate.

In calamitatibus dexteritate opus est. Ita proflatus est: Intuitæ sunt vires, cum consilium deest aut dexteritas. Calamitatis ventus neminem non incursat, nemini parcit; probos, improbos juxta habet. Et quis est qui nihil adversariens? Sed multi adversis erudituntur, & attolluntur cælo; non pacati franguntur, & elejiciuntur Erebo. In eo res vertuntur, non quantum adversa sentiamus, sed quomodo id perferamus.

In unam eandemque scholam ducenti subinde discipuli compinguntur, sed non omnes hinc Appollines emergunt. Laurigeri muli, pauci Phœbi. E scholis aliqui ad casta transmitti, alii hoc discunt ut canponiam, aut mercaturam exercant. Alii è ludo literario vespillones aut æditi, aut etiam tabellarii, vel frumentarii mensores & meliores rusticani proficiunt. Refert, non quid discas, sed quid discendo proficias. Et quia varia discentium fors est, diversus etiam profectus est. Illis deest ingenium, istis pecunia, his industria: ita nec illi, nec isti, nec hi doctrinam adipiscuntur.

Sicut & in Schola Christi. Varius hic discentium vel ardor, vel languor, in quo est, & hinc & profectus planè dissimilis. Illud

A tamen præclarissimum, & hinc uni Gymnasio prouidetur: non nemo non proficiat, nisi qui proficeret nolit: ingenium aut pecunia hic nulli negatur, proficeret modò ille adserat promptum ac cupidum discentem animum. Sola hic industria potest omnia. His il ludum unum unicum inter determia censetur: NOLE DISCERE.

Sed quibus libris hic opus? quæ volumina in hoc gymnasio terenda? Præcorum mos non illaudatus, convivis ante accubitum schedam porrigitur, aut etiam dominum præmittere, quæ omnium sercularum in convivio apponendorum seriem ediceret. Ita Sitū mos conviviarum quenque præmonebat: Hos missus habebis, haec tibi sercula, hoc numero atque ordine ponetur. Proinde si quid è prioribus minus ad palatum aut stomachum tuum fuerit, substringe famæ, & locum melioribus serva. Consultū omnino censuerunt, sciri à convivis, quid positurus esset paterfamilias.

In Gymnasio Patientia non mihi expediet scire, quibusnam calamitatibus Dives & mortales premerentur. Primum discipuli munus est, libros nosse qui prælegendi sunt. Iobus his ipsis curis agitatus: Iobum, inquit, scribat ipse qui judicat ut in hancero meo portem illum. Omnia quæ sibi patientia forent, in unum volumen redigi cupiebat, paratus hoc omnes non invitum humeris asportare.

Hoc igitur ante omnia agamus, & afflictionum genera (utileto nomine CIVES appellantur) in certas classes distribuamus.

## C. I.

Quæ pœnarum in hoc Orbe, quidquid affectum vel exercitationum est, sub hoc de cuncti cruciatum scheme continetur. Habet omnium Dives in Patientia Gymnasio:

1. VIRGAS. 2. SAGITTAS. 3. FACES. 4. STRAMINAE SERTVM. 5. BACILLOS. 6. LAQVEOS patiendo & CATENAS. 7. NODEOSOS FVSTES. 8. PALPROFICIE. 9. FLAGRA. 10. SACCVM.

Hæc strictim nunc exponamus, uberioris singula suo Ejns de complexo schema.

1. VIRGA Morbos ac dolores significant, Quid vir Morborum penè innumera sunt; singuli atque a marioris à Morte participant. His Virgis initiantur ad Mortis sacra. Per morbos ad Mortem via est. Multorum mortis distillit Morbus; & salvi illi fuit, saceri perire. Et eis etiam virtuti in lectulo locus.

2. SAGITTA animo cruciatus representant, Quid sa follicitudines curas, ægrimoniam, maceres, pavores, suspiciones, & angores: anxíferos serupulorum aculeos, illecebrarum ac tentationum impetus, exultos conscientiae mortis, metus, flatus, astusque follicitum. Sagitta Domini acute, & omnes arcus ejus extenuat.

3. FACES paupertas signa sunt. Paupertas variè mortales urit, prout domesticus urendi modus varius est. Subinde charra sevo illita, & dormieris calceo imposta incendit; alii gracilis cereus superponitur digito; quandoque hypocaustum ita calcet, ut restuantes thermas putet; nonnumquam quod charissimum est eripitur, & in ignem abicitur. Satis uritur, cuius delitiae ardent. Ita paupertate homines solent exerceri.

4. SERTVM STRAMINAE derisus, illius fertu sionis, ac contemptus signum est. Vix quidquam fieri que

# Gymnasium Patientiae. Pars I.

que discipulorum in hoc gymnasio sic premittat  
que ac ludicrum hoc ferrum. Quod tamen frequen-  
tissimum est supplicium. Pænè ubique insit similitud-  
deretur. Ambulans recto itinere et timens Deum defici-  
titur ab eo, qui infamis graditur viâ.

Hoc quadruplici poenaru generc, quidquid feret pa-  
timur, comprehenditur. Aut enim corpus, aut animus,  
aut corporis, aut animi bona calamitatem accipiunt.  
Ideo Virgas, Sagittas, Faces, Sertum Strigilium alia-  
gnavimus. Sed has miserias in alias rufus tribuimus.

**Quid Ba-**  
**cum.**

5. **B A C I L I S** adumbrantur miserias quoti-  
dianæ, famæ, sitis, aestus, frigus, habitatio incommo-  
da, vesti corpori non habili, ita superflua, expecta-  
tio vana. Quemadmodum ludimagister bacillum  
vix unquam de manibus ponit, & modò hunc, modò  
illum discipulum, modò manus, modò caput ferit :  
sic à quotidianis illis miseriis rate sunt ferias inter  
mortales. Nunquam deest, quod abesse malis.

6. **C A T E N A E A C L A Q V E** i propriæ cujusq;  
status miserias sunt. Sua quæcumque fors vivendi ligat;  
hunc arctius, illum remissius. Conjugium arctissi-  
mum est vinculum, & verè ferrea, immo adamantine  
catena, quam nemo nisi mors ruperit. Sæpe conjuges  
non erunt, & non sicut, non æquo corpore sunt, sed  
malè convenient: alter alteri objicit, nec possunt te-  
cum vivere, nec sine te. Ligatus usque fuit, qui dixit:

**Luc. c. 14.**  
**vers. 20.**

7. **F V S T E S, N O D O S I**, seu scorpiones, cala-  
fites nodosus sunt plurimis communis, Hærelis, Lues, Ty-  
rannis, Bellum, Incendia, Annogæ caritas, Eluvionis  
fluminum, oppressio egenofum. Ecclesiastes quo-  
dus: Yerti me ad alia, inquit, & vidi columnas que sub  
sole geruntur, & lacrymas innocentium, & nemini confon-  
torem: nec posse resistere eorum violentia, cunctorum au-  
xiliis destitutos. Et ländavi magis mortuos quam viventes,  
& feliciorum utroque judicavi, qui ne cum natu est, nec vi-  
dit mala que sub sole sunt.

**Quid pal-**  
**lum.**

**Iob c. 7.**  
**vers. 20.**

8. **P A L L I V M** vocamus eas miserias, quæ nos  
ipsi nobis creamus, & nostris nosmet opinonibus  
aut suspicionebus in cricum attollimus, ac miserè  
fauciamus. Frequentissimum est propria vineta cæ-  
dere; seipsum malis onerare, seu fictis seu veris. Con-  
tra seipsum Iobus queritur, & : Factus sum, inquit, mi-  
himeti ipsi gravis. Nimurum, tam miser, quisque est,  
quam se esse credit.

**Quid fla-**  
**gra.**

**Greg. p. 30.**  
**pastor. ad-**  
**monit. 13.**

9. **F L A G R A** sunt afflictiones ab aliis quibus-  
cunque provenientes, prædictim illæ quæ à lingua uti-  
ti sunt calumniæ, probra, detractiones, exprobra-  
tiones, omnes verborum injuria. Huc refero, cùm ab  
altero negatur, quod ab isto votis omnibus experieba-  
tur; aut imperatur, quod velis ac temeris fugiatur.  
Atque hi flagrorum id est sunt, qui mox vi-  
bices & sanguinem cident. Sed solatus Gregorius, & :  
Nunc, inquit, fortis per flagella tundimur, ut in tem-  
plum Dei postmodum sine disciplina & persecuzione reformemur.

**Quid fac-**  
**cus.**

10. **S A C V S** denique est plurim malorum cu-  
mulus. Æger subinde interrogatus, quæ parte corpo-  
ris dolores sentiat: Vbi responderet; omnia dolor  
occupat. Ita saepius malorum acervus premitt, caco-  
dæmori insultat, homines adverfantur, D e v s non  
solatur, morbus & paupertas cruciant, corpori & a-  
nimæ male est, quidquid oculus incurrit hostile cre-  
ditur. De tali homine non male pronuntiem, in faccio  
est, sed usque ad collum: Vbi mors venerit, totum ho-  
minem involvet facio, & è vivis ejiciet. De singulis  
afflictionum harum paullò post uberioris dicemus.

Quod si alicui Deus eligendi copiam faciat ju-  
beatque: Elige quam tibi maximè convenire judicas  
crucem. An lingui flagellari mavis, an paupertate  
uri, an virginis ægritudinum cædi, an moerorum jacu-  
lis configi, an stramineo contemptus seru coronari?

A **Quis** hic illud Davidis & Susannæ non usurpet: **An-**  
**gustia sum mihi undique, & coarctor nimis.** Inexplicabilis **Dan. c. 13;**  
deliberationis res foret. Hoc tamen, puto, deniq; ro-  
garet: Domine si regium tribuere vis beneficium, ab **Re. c. 13;**  
omnibus me molestus & miseriis immunem præsta.

Ah, quæ erramus splendide; Orbis ordinem, si **Quæ** sit  
licet, turbatur. In eum intravimus mundum, ubi **lex** vita,  
his legibus vivitur, ut ad omnia patienda parati si-  
mus. Impares nascimur, pares morimur. Quidquid  
inter natalem & mortalem diem medium est, ærum-  
nis plurimi agi necesse est. Et doles oportet, & si-  
tias, & efluvias, & senecas: & si tibi longior contigne-  
rit inter homines mora, & egresso, & perdas aliquid,  
& pereas. Hæc vita lex est.

§. 41.

**O** Ceulta sed planè stulta persuasio est: **Inoffenso** **Acto. c. 14;**  
amplissimè: **Quoniam per multas tribulationes oportet nos** **Luc. c. 24;**  
**intrare in regnum Dei. Et nonne hac oportuit pati Christum,** **vers. 26.**  
& ita intrare in gloriam suam? Cur membra vilissima  
sub nobilissimo capite conditionis sint melioris? Il-  
lud cum primis sciendum, non esse molle ad astra **lù** aperia;  
viam; non rosetis aut salicetis amoenam: aspera est,  
& confragosa, nec pede tenero calcanda. Certè  
Deus suos molliter habere non solet. Sed Hippomen-  
sis Presul, gemma, Praefulum, Augustinus solatia hic  
adhibens: Flagellat nos Deus, inquit, in iis laboribus, & in P. 138;  
erudit nos. Tota ista miseria generis humani, in quâ gerit circa med-  
Mundus, noveritis fratres, quia dolor medicinalis est, non sen-  
tentia penalis. Videt quia dolor ubique, ubique metus, ubi-  
que necessitas, ubique labores. Locupletissimus hic testis  
Ecclesiastes: **Functi dies ejus doloribus, inquit, & erum-** **Eccles. c. 2;**  
**nus pleni sunt.** Sapient ille Augustini discipulus: **Quali-** **vers. 23.**  
terunque, ait, ordinatio e pace mea, non potest esse sine Thom. de  
bello & dolore vita mea. Et quæ uspiam latebra est, in **Kemp. li. 3;**  
quam non intret calamitas? qua tam munita & in **cap. 12. lego**  
altum subducta vita quies quam non dolor territet? **totum cap.**  
Quocunque te abdideris, inquit Lucius Annæus, mala hu- **Seneca**  
mana circumstupent. Multa extra sunt que circumeunt nos, initio, &  
quo aut fallant aut urgant: multa intus que etiam in me- **epiph. 82.**  
confusione existuant. Nulla domus in toto Orbe **Pelyb. c. 11;**  
terrarium aut est, aut fuit sine aliquâ comploratione, **Et cons. ad**  
nec ullam tam miseram nominabis domum, qua **Marc. c. 11.**  
non inveniat in miseriore solatium. Plena & infesta  
varijs casibus vita est, è quibus nulli longa pax, vix **Et plena**  
inducia sunt. Non est delicata res, vivere. Longam **varij ca-**  
viam ingressi sumus, labamur oportet, & cadamus, **sibus.**  
& lassemur. Per ejusmodi offendas emetendum est  
cōfragrosum hoc iter. Nusquam tota quies, nusquam **Eccl. c. 11.**  
secutum gaudium; ubique occurrit quod turbet. **vers. 4.**  
Quidquid agamus, vivendi ratio aliter non constat.

Et omnem obsecro rerum ordinem mihi con-  
templamini. Nihil in Orbe tam excellens, cui suis **Nihil in**  
à latero non hæreat adversarius. Quid secundoris **orbe tam**  
excellens? in dò & honestioris lucri est agricultura? at unica cæ- **excellens**  
li excedensca sæpe omniæ terræ fenus abutilit. Ve- **cui nō ad-**  
rissime dictum: Qui observat ventum, nunquam semi- **hæreat ad-**  
nat, & qui considerat nubes, nunquam metet. Quid pul- **veriaris.**  
chius autem mirabilis sole? Habet & hic suas macu- **Eccles. c. 11.**  
las, nubibus obtigitur, terræ quotidie pelit, eclypses & deliquia parit. Quid aëre, quo vesci- **vers. 4.**  
mur, magis necessarium? uno anno, vel in dō men-  
se uno sexcenties, millies mutat, jam humidus, **Macellum**  
jam siccus, jam serenus, jam turbidus; modò fa- **porri-**  
lubris, modò noxius, modò subtilis, modò cras-  
sus & qualis in Boetia. Nobilissimus liquor est vi-  
num, sed quantis innatæ facibus? vix illud bibe-  
ret, qui torcular cogitaret: Et quot à vino quo-  
tidie damna sunt? Zythus, seu cervisia, quæ plu-  
rimorum gula pro nebstare est, ex impurissimâ ple-  
runque aquâ coquitur. Macellum venales porri-  
git car-

# Gymnasium Patientiae. Pars I.

3

git carnes, sed una cum ossibus. Pulcherrimæ arbore etiam nana, immutia, vermiculosa, fugacia, calcuosa poma generant: Venustissimæ urbes vilissimæ domus & tuguriis non carent; ornatisissimæ domus obscurissimos recessus & latrebas habent, quo retrimenti conjiciantur; artificiosissima ædificia non ab omnibus incommodis sunt eximia. Caenum respicimus? Vix illus innubis est dies; serenissimo celo saevissimæ tempestates: non iidem semper flant venti; Favonios & Zephyros lœpe plumbeus Auster, & imbricator Boreas excipit. Nec oleum sine amurea est; nec sine lolio triticum. Et quantum sordidum latet vel in formosissimo homine: & quoties idem vel uno die mutatur? Verè, Nunquam in eodem statu permanet. Ecquid tibi vis, ô homo, Deus etiam in angelis suis reperit pravitatem. Vbique adversarius, ubique hostis est. Nihil beatum ab omni parte. Et nos omni die volumus ridere Phœbūm? omnia ire tranquillè, atque ad votum omnia succedere? Hæc somniantium insania est, non vigilantium. Omnia Naturæ opera reclamant, & ubique hostem late-re pronuntiant. Idem in moralibus videre est.

Job. cap. 14.  
vers. 2.  
Idem 14.  
vers. 18.

Quæ som-  
niantum  
iplauia.

## §. III.

**V**ix illus liber est, cui non suus sit error & nesus, aut ab auctore, aut à typographo. Vbi honor est sine onere? Si onus desit, verus honor non erit. Et ubi caelus ille hominum est, qui malos omnes excluserit? Et ubi vir ille tam sanctus est, in quo nihil sit quod jure reprehendere possis? quid prandium, qua cena est, cui non suum misseatur accutum? Edò satis & implico me? gravior, jamque cuperem parcius edisse. Substringo appetitiam, & tempore? jam gula in cruce est. Ita semper liberalibus proximus heret dies Cinerum, & Paschati paralceve. Honoris templo proximum est laboris: ex hoc in illud transiit. Sic ubi uber, ibi, tuber, ubi mel, ibi fel.

Dicuntur Iove judice litigasse Voluptas, & Dolor, neque illa huic, neque hic illi in ulla cæsura videbatur: Ad quos Iupiter: Bene est, inquit, ita componam vos, ut dirimi nequeatis. Et adamantino vinculo colligavit dissidentes. Inde nunquam don simul fuit. Quid miramur?

Semper odoriferis proxima spina res.

Quincunque oculos convertat, mel felle temperamentum reperies, nec quidquam adeo purum est ab omni facie. Ingenium hoc omnibus creatum est, ut infra quadam vi ad mutationem ferantur & casum. Ut ferro consumens quædam rubigo per naturam agnata est; ligno exedens caries antecedet: sic animalibus, pipidis, regnis interne & sue cause pereunt. Superæ, insera resps: grandis, parva: manus facta, aut mente: ab omni ergo corruunt, & corrident in omnem eum. Atque ut flumina ad mare ferantur, perpeti & prono- cusi, sic res omnes humane per huc (ut sic dicamus) cladem tandem latentes ad suam metam. Meta ea ignorat, & interitus, quibus pessi, bella, cedes administrari & instruunt a sibi.

Quid ergo sibi vult impatientia nostra? Triumphos ante victoria? lautissimam mensam ante labores? Quis servum ferat, qui dominum rediens ex agro conqueratur triclinium nondum stratum, nondum illatas epulas? Tu bone vir sterne, tu epulas infer. Ita paternas familias jubet: Præcinge te, & ministra mihi, post hac tu manducabis: & libes. Est tempus spargendi ac seminandi, erit etiam tempus colligendi. Illud præcedit istud. Qui seminant in lacrymis, in exultatione metent: Eunte ibant & flebant, mitentes semina sua, venientes autem Chrysostomus: Quemadmodum, inquit, semina opus habent in orbibus, ita nos etiam lacryma: & quemadmodum

A terra opus habet ut areret & profundatur, ita anima fidelis, Animi pro ligone indiget reuataionibus & afflictionibus, ne producat delis indi- malas herbas, ut ejus molliatur duritas, ne nimius effriteretur & exiliat. Oportet nos prius laborare & tunc animi remissio & otium querere. In Orbe hoc labor & afflictio est, in celo quies & feria sequitur. Cælum affectas, & de corpore quiete cogitas? Eudem audi Chrysostomum, qui non immorè nostram nobis segnitatem sic exprobans. Quid dicas, ô homo, quid agis? cælum parere ascendere, & regnum celi invadere: & interrogas, ne qua tibi difficultas occurrit in itinere, ne quid asperum tibi in via accidat aut laboriosum, & non erubescis? non pudore oppressus sub terra temeriter defals? Quidquid agas, ad cælum non evades, nisi probè contulus.

B Vir ille religiosissimus verè dixit: Regnū cælorum vita Alva est regnum tentatorum, afflictionum, contemptorum, resit 140, & variè deruntarum. Quomodo audebis tu timi- de, inter tot decantatos duces comparere? Deus vult te scire, pretiosum est bonum quod quærimus, pro quo consequendo hæc toleramus.

C Gens Hebreæ in terras uberes illas transiit, Se- hon regem Hesebi his precibus convenit: Transiit- mus per terram tuam, publicâ grademur via: non declina- bimus neque ad dextram, neque ad sinistram. Alime, a prelio vendere nos is ut rescamur; aquam pecunia tribue, & sic bille- mus. Non annuit ex: itaque vi fuit aperienda via. Cuperemus & nos transire ad cælum sine turbis, & Pavidos hostibus; & multorum votum est, neminem ledere, non ad- mittit cælum tam effeminatè pavidos, & qui hoc ua- quum fatagant, n. i. n. i. p. AT 1.

D Ergo quod præseri cum laude usurparunt: Nulla dies sine linea: Initemur & nos, dicamusque: Nulla dies sine nubecula. Lux nulla transcat, quæ non aliquid stre- nuè agamus, aut fortiter patiamur pro Christo. Quo- niam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Per multas omnino, per plurimas. Nec terè quidquam in Orbe dignioris admirationis est, quam homo fortiter miser, & obfirmatus mentis ad tol- erandum. Et ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies sa- luti. Primus in Patientie gymnasio profectus est, sci- re, neminem nisi plurima patiente proficeret.

## CAPVT II.

Quare discipuli in hoc gymasio tam duriter, & affere habeantur:

**M**otu & agitatione plurima conservantur, alio- qui peritura. Frumentum nisi ventiletur, cor- tumpitur, non raro cum situm dicit, alas acqui- rit, & evolat. Vestis perpetuo cistarum exilio dam- Horat. 1.1. nata tineat fit epulum. Ferrum si nullo teratur usu, form. 3. Stragula vestis, blata taurum ac tinearum epula, pu- treficit in arcu.

## §. I

**C**VR suos Dei & vs non in paradiso, sed è cruce in paradisum transire decreverit, sexæ causas est assignare. Hic ego ipsam inter homines colue- tudiinem interrogo: Si quis in honesta domus odium non concipiatur a plagiis, aut inde per scalas præcipi- tatus, multo minus domum illam detestabitur, si pro gratissimo hospite in ea habetur: Ita proflus si paulo.

A 2

Tom. II.